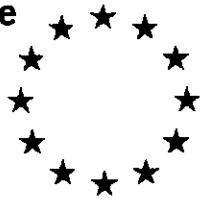
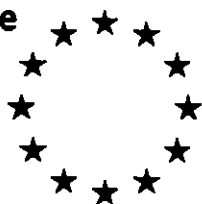

Council of Europe
Conseil de l'Europe

**TEXT OF THE FRAMEWORK CONVENTION FOR
THE PROTECTION OF NATIONAL MINORITIES
AND EXPLANATORY REPORT**

Serb translation

**Оквирна Конвенција
за заштиту националних мањина**

**Framework Convention
for the protection of national minorities**

**Convention-cadre
pour la protection des minorités nationales**

Српска верзија
Serb version
Version serbe

ОКВИРНА КОНВЕНЦИЈА ЗА ЗАШТИТУ НАЦИОНАЛНИХ МАЊИНА

Државе чланице Савета Европе и друге државе уговорнице ове оквирне Конвенције;

Сматрајући да је циљ Савета Европе да оствари веће јединство међу чланицама ради очувања и остваривања идеала и начела који представљају заједничко наслеђе;

Сматрајући да је један од начина којим се овом циљу може стремити очување и даље остваривање људских права и основних слобода;

У жељи да спроведу Декларацију шефова држава и влада држава чланица Савета Европе усвојену у Бечу 9. октобра 1993;

Одлучне да у оквиру својих територија заштите опстанак националних мањина;

Сматрајући да су бурни преврати у европској историји показали да је заштита националних мањина од кључног значаја за стабилност, демократску безбедност и мир на овом континенту;

Сматрајући да плуралистичко и истинско демократско друштво треба не само да поштује етнички, културни, језички и верски идентитет сваког припадника националне мањине, већ и да ствара одговарајуће услове који му омогућају да изразе, очувају и развију тај идентитет;

Сматрајући да је стварање климе толеранције и дијалога неопходно да би се омогућило да културна разноликост буде извор и чинилац, не поделе, већ обогаћења за свако друштво;

Сматрајући да остварење толерантне и просперитетне Европе не зависи само од сарадње међу државама већ захтева прекограничну сарадњу међу локалним и регионалним органима без угрожавања устава и територијалног интегритета сваке државе;

Имајући у виду конвенцију о заштити људских права и основних слобода и пратећих протокола;

Имајући у виду опредељења у погледу заштите националних мањина у конвенцијама и декларацијама Уједињених нација и документима конференције о европској безбедности и сарадњи, посебно у Документу из Колонхагена од 29. јуна 1990.

Одлучне да одреде начела која треба поштовати и обавезе које из њих проистичу у циљу осигурања у државама чланицама и другим државама које могу приступити овом инструменту, ефикасне заштите националних мањина и права и слобода припадника тих мањина, у оквиру владавине права, поштујући територијални интегритет и национални суверенитет држава;

Решене да начела наведена у овој Конвенцији спроведе путем националног законодавства и одговарајућих владиних политика, споразумеле су се о следећем:

ОДЕЉАК I

Члан 1.

Заштита националних мањина и права и слобода припадника тих мањина саставни је део међународне заштите људских права и као таква спада у област међународне сарадње.

Члан 2.

Одредбе ове Конвенције примењују се у доброј вери, у духу разумевања и толеранције и у складу са начелима добросуседства, пријатељских односа и сарадње међу државама.

Члан 3.

1. Сваки припадник националне мањине има право да слободно бира да се према њему опходе или не опходе као таквом и неће доћи у неповољан положај због таквог опредељења или вршења права везаних за то опредељење.

2. Припадници националних мањина могу да врше она права и уживају слободе које произилазе из начела садржаних у овој оквирној Конвенцији, појединачно или у заједници с другима.

ОДЕЉАК II

Члан 4.

1. Уговорнице се обавезују да зајамче припадницима националних мањина равноправност пред законом и једнаку законску заштиту. У том смислу забрањена је било каква дискриминација на основу припадности националној мањини.

2. Уговорнице се обавезују да усвоје, где је то потребно, одговарајуће мере за унапређење, у свим областима економског, социјалног, политичког и културног живота, пуне и ефективне равноправности између припадника националне мањине и оних који припадају већини. У том погледу ће водити рачуна о посебним условима припадника националних мањина.

3. Мере усвојене сходно ставу 2. не сматрају се актом дискриминације.

Члан 5.

1. Уговорнице се обавезују да унапређују услове потребне за одржавање и развијање културе припадника националних мањина и очување неопходних елемената њиховог идентитета: вере, језика, традиције и културног наслеђа.

2. Без штете по мере предузете у оквиру своје опште интеграционе политике, уговорнице ће се уздржати од политике и праксе асимилације припадника националних мањина противно њиховој вољи и штитећи их од сваке акције усмерене ка таквој асимилацији.

Члан 6.

1. Уговорнице треба да подстичу дух толеранције и међукултурног дијалога и предузимају ефикасне мере за унапређење узајамног поштовања и разумевања и сарадње међу свим људима који живе на њиховој територији, без обзира на њихов етнички, културни, језички или верски идентитет, посебно у области образовања, културе и медија.

2. Уговорнице се обавезују да предузму одговарајуће мере заштите лица изложених претњама или дискриминацији, непријатељствима или насиљу због свог етничког, културног, језичког или верског идентитета.

Члан 7.

Уговорнице ће обезбедити поштовање права сваког припадника националне мањине на слободу мирног окупљања, слободу удруживања, слободу изражавања и слободу мисли, савести и вероисповести.

Члан 8.

Уговорнице се обавезују да признају сваком припаднику националне мањине право да слободно изражава своја верска уверења и да оснива верске институције, организације и удружења.

Члан 9.

1. Уговорнице се обавезују да признају да право сваког припадника националне мањине на слободу изражавања обухвата слободу уверења и примања и давања информација и идеја, на мањинском језику, без ометања од стране власти и без обзира на границе. Уговорнице ће обезбедити, у оквиру својих правних система, да припадници националних мањина имају приступ средствима јавног информисања без дискриминације.

2. Став 1. не спречава уговорнице да затраже одобрење, без дискриминације и на основу објективних критерија за емитовање радио и ТВ емисија или отварање биоскопских предузећа.

3. Уговорнице неће ометати стварање и коришћење штампаних средстава јавног информисања од стране припадника националних мањина. У законским оквирима за звучни радио и телевизијске емисије, обезбедиће колико је год могуће, а узимајући у обзир одредбе става 1., да припадници националних мањина добијају могућност стварања и коришћења сопствених средстава јавног информисања.

4. У оквиру својих правних система, уговорнице ће усвојити адекватне мере да се припадницима националних мањина олакша приступ средствима јавног информисања и у циљу унапређења толеранције и омогућавања културног плурализма.

Члан 10.

1. Уговорнице се обавезују да признају право сваког припадника националне мањине на коришћење, слободно и без ометања, свог мањинског језика приватно и јавно, усмено или присмено.

2. У областима које су традиционално или у знатном броју насељене припадницима националних мањина, уколико ти припадници то затраже, и када тај захтев одговара стварној потреби, потписнице ће настојати да обезбеде колико је то могуће, услове који би омогућили да се мањински језик користи у односима између тих припадника и органа управе.

3. Уговорнице се обавезују да зајамче право сваком припаднику националне мањине да буде одмах обавештен, на језику који разуме, о разлозима хапшења и о природи и разлозима оптужбе против њега и да се брани на том језику, ако је потребно, уз бесплатну помоћ тумача.

Члан 11.

1. Уговорнице се обавезују да признају право сваког припадника националне мањине да користи своје презиме и име на мањинском језику и право на њихово званично признавање по модалитетима утврђеним у њиховом правном систему.

2. Уговорнице се обавезују да признају право сваког припадника националне мањине да на местима видљивим за јавност изложи ознаке, натписе и друге информације приватног карактера писане на његовом матерњем језику.

3. У областима традиционално насељеним знатним бројем људи који припадају националној мањини, уговорнице ће настојати, у оквиру својих правних система, укључујући, где је то погодно, уговоре с другим државама, а узимајући у обзир своје посебне услове, да традиционални локални називи, имена улица и других топографских ознака намењених јавности буду исписани на локалном језику када постоји довољна тражња за таквим ознакама.

Члан 12.

1. Уговорнице ће, где је погодно, предузети мере у области образовања и истраживања за неговање културе, историје, језика и вере својих националних мањина и већине.

2. С тим у вези уговорнице ће, између осталог, обезбедити одговарајуће могућности за оспособљавање наставника и приступ учбеницима и олакшаће додир између ученика и наставника разних заједница.

3. Уговорнице се обавезују да унапређују једнаке могућности приступа образовању на свим ступњевима за припаднике националних мањина.

Члан 13.

1. У оквиру система образовања, уговорнице ће признати право припадника националних мањина на оснивање и вођење сопствених приватних институција за образовање и оспособљавање.

2. Вршење тог права не повлачи никакву финансијску обавезу за уговорнице.

Члан 14.

1. Уговорнице се обавезују да признају право сваког припадника националне мањине да учи свој мањински језик.

2. У областима које су трдиционално или у знатном броју насељене припадницима националних мањина, ако има довољно захтева, уговорнице ће настојати да обезбеде, колико год је могуће и у оквиру својих образовних система, да припадници тих мањина имају одговарајуће могућности да имају наставу на матерњем језику или добијају часове из тих језика.

3. Став 2. овог члана примениће се без штете по изучавање званичног језика или наставе на том језику.

Члан 15.

Уговорнице ће створити неопходне услове за ефикасно учешће припадника националних мањина у културном, социјалном и економском животу и јавним пословима, нарочито оним који се њих тичу.

Члан 16.

Уговорнице ће се уздржати од мера које мењају однос становништва у областима насељеним припадницима националних мањина а имају циљ ограничавање права и слобода које произилазе из начела садржаних у овој оквирној Конвенцији.

Члан 17.

1. Уговорнице се обавезују да не ометају право припадника националних мањина да оснивају и одржавају слободне и мирољубиве додире преко границе са лицима која законито бораве у другим државама, посебно оним с којима имају заједнички етнички, културни, језички или верски идентитет или заједничко културно наслеђе.

2. Уговорнице се обавезују да не крше право припадника националних мањина да учествују у раду невладиних организација, како на националном тако и на међународном плану.

Члан 18.

1. Уговорнице ће настојати да закључе, где је потребно, двостране и вишестране споразуме с другим државама, посебно суседним, ради обезбеђивања заштите припадника односних националних мањина.

2. Где је то потребно уговорнице ће предузети мере за подстицај прекограничне сарадње.

Члан 19.

Уговорнице се обавезују да поштују и да споводе начела садржана у овој оквирној Конвенцији и да, где је потребно, унесу само она ограничења, рестрикције или укидања који су одређени међународним правним инструментима посебно Конвенцијом о заштити људских права и основних слобода, у мери у којој су од значаја за права и слободе који произилазе из поменутих начела.

ОДЕЉАК III

Члан 20.

У вршењу права и слобода која произилазе из начела садржаних у овој оквирној Конвенцији, сваки припадник националне мањине поштоваће национално законодавство и права других, посебно припадника већине или других националних мањина.

Члан 21.

Ништа из ове оквирне Конвенције неће се тумачити тако да може значити право на предузимање делатности или вршење дела супротних основним начелима међународног права, а посебно сувереној једнакости, територијалном интегритету и политичкој равноправности држава.

Члан 22.

Ништа у овој оквирној Конвенцији неће се тумачити као ограничавање или укидање било којег људског права или основних слобода које могу бити осигуране законима стране уговорнице или неким другим споразумом који је потписала.

Члан 23.

Права и слободе које произилазе из начела садржаних у овој оквирној Конвенцији у оној мери у којој су предмет одговарајуће одредбе у Конвенцији за заштиту људских права и основних слобода или у протоколима који је прате, сматраће се да су у складу с потоњим одредбама.

ОДЕЉАК IV

Члан 24.

1. Комитет министара Савета Европе пратиће како уговорнице споводе ову оквирну Конвенцију.

2. Уговорнице које нису чланице Савета Европе учествоваће у механизмима њеног спровођења под условима који ће се утврдити.

Члан 25.

1. У року од годину дана од ступања ове оквирне Конвенције на снагу у односу на Уговорнице, ове ће поднети Генералном секретару Савета Европе пуна обавештења о законодавним и другим мерама предузетим да се оживотворе начела утврђена у овој оквирној Конвенцији.

2. После тога, свака потписница доставља Генералном секретару периодично и кад год Комитет министара то затражи, даља обавештења од значаја за спровођење ове оквирне Конвенције.

3. Генерални секретар ће доставити Комитету министара обавештења прослеђена по условима овог члана.

Члан 26.

1. Приликом оцене довољности мера предузетих од стране уговорнице ради остварења начела утврђених у овој оквирној Конвенцији, Комитету министара помагаће Саветодавни комитет, чији ће чланови бити признати експерти у области заштите националних мањина.

2. Састав Саветодавног комитета и њихов пословник утврдиће Комитет министара у року од годину дана од ступања на снагу ове оквирне Конвенције.

ОДЕЉАК V

Члан 27.

Ова оквирна Конвенција отворена је за потписивање за све државе чланице Савета Европе. До дана када Конвенција ступа на снагу, отворена је за потписивање и свим другим државама које позове Комитет министара. Она подлеже ратификацији, прихватању или одобравању. Инструменти о ратификацији, прихватању или одобравању депонују се код Генералног секретара Савета Европе.

Члан 28.

1. Ова оквирна Конвенција ступа на снагу првог дана у месецу по истеку од три месеца од дана када дванаест држава чланица Савета Европе изразе сагласност да се обавезују Конвенцијом сходно одредбама члана 27.

2. У погледу државе чланице која накнадно изрази спремност да се њоме обавезе, оквирна Конвенција ступа на снагу првог дана у месецу после истека периода од три месеца од дана депоновања инструмената о ратификацији, прихватању или одобравању.

Члан 29.

1. После ступања на снагу ове оквирне Конвенције и после саветовања држава уговорница, Комитет министара Савета Европе може да позове на приступање Конвенцији, већинском одлуком сходно члану 20д. Статута Савета Европе сваку државу нечланицу Савета Европе, која иако позвана да потпише, сходно одредбама члана 27., још то није учинила и сваку другу државу нечланицу.

2. У односу на сваку државу која приступи, оквирна Конвенција ступа на снагу првог дана у месецу који наступи по истеку периода од три месеца од дана депоновања инструмената о приступању код Генералног секретара Савета Европе.

Члан 30.

1. Свака држава може у тренутку потписивања или приликом депоновања инструмента о ратификацији, прихватању, одобрењу или приступању, да одреди територију или територије за чије је међународне односе задужена на које се примењује ова оквирна Конвенција.

2. Свака држава може касније, изјавом упућеном Генералном секретару Савета Европе проширити примену ове оквирне Конвенције на неку другу територију наведену у изјави. У односу на ту територију оквирна

Конвенција ступиће на снагу првог дана у месецу после истека периода од три месеца од дана пријема те изјаве од стране Генералног секретара.

3. Декларација дата по претходном ставу може се, у односу на територију утврђену у изјави, повући обавештењем Генералном секретару. Повлачење има правно дејство првог дана у месецу после истека периода од три месеца од дана пријема тог обавештења од стране Генералног секретара.

Члан 31.

1. Свака уговорница може да откаже ову оквирну Конвенцију у свако доба путем обавештења Генералном секретару Савета Европе.

2. То отказивање ступа на снагу првог дана у месецу који наступи по истеку периода од шест месеци од дана пријема обавештења од стране Генералног секретара.

Члан 32.

Генерални секретар Савета Европе обавештаваће државе чланице Савета, друге земље потписнице, и сваку државу која је приступила овој оквирној Конвенцији, о:

- а) сваком потпису;
- б) депоновању инструмената о ратификацији, прихватању, одобравању, приступању;
- ц) датуму ступања ове оквирне Конвенције на снагу сходно члановима 28., 29. и 30;
- д) сваком другом акту, обавештењу или поднеску у вези с овом оквирном Конвенцијом.

Потврђујући предње, доле потписани, ваљано за то опуномоћени, потписали су ову оквирну Конвенцију.

Сачињено у _____, дана _____ године, на енглеском и француском, с тим што су оба текста аутентична у једном примерку који се депонује у архиви Савета Европе; Генерални секретар Савета Европе доставиће оверене копије свакој држави чланици Савета Европе и свакој држави позваној да потпише ову оквирну Конвенцију или да јој приступи.

ОБЈАШЊЕЊА ИЗ ОКВИРНЕ КОНВЕНЦИЈЕ ЗА ЗАШТИТУ НАЦИОНАЛНИХ МАЊИНА

ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ

1. Савет Европе изучавао је ситуацију националних мањина у више наврата преко четрдесет година. Још прве године постојања (1949) Парламентарна скупштина признала је, у извештају свом Комитету за административно-правна питања, значај "проблема шире заштите права националних мањина". Године 1961., Скупштина је препоручила укључивање једног члана у други додатни протокол за гаранцију одређених права националних мањина која нису обухваћена Европском конвенцијом о људским правима (ЕКП). Потоња се једноставно позива на "удруживање са националном мањином" у клаузули о недискриминацији утврђеној у члану 14. Препорука 285 (1961) предложила је следећу формулацију члана о заштити националних мањина:

"Припадницима националне мањине неће бити ускраћено право, у заједници с другим припадницима њихове групе, и уколико је то у сагласности с јавним редом, да уважавају сопствену културу, користе свој језик, оснивају своје школе и да имају наставу на језику свог избора нити да исповедају и практикују сопствену религију".

2. Комитет експерата, који је упућен да размотри да ли је могуће и пожељно да се изради такав протокол, одложио је рад до доношења коначне одлуке у Белгијским језичким случајевима у вези с језиком који се користи за образовање (Европски суд за људска права, пресуда од 27. јула 1968., серија А број 6). Године 1973. закључио је да, с правне тачке гледишта, нема посебне потребе да права мањина буде предмет додатног протокола уз ЕЦХР. Међутим, експерти су сматрали да нема веће правне препреке за усвајање таквог протокола ако се то сматра пожељним из других разлога.

3. У новије време Парламентарна скупштина препоручила је низ политичких и правних мера Комитету министара, посебно израду протокола или конвенције о правима националних мањина. Препорука 1134 (1990.) садржи списак принципа које је Скупштина сматрала неопходним за заштиту националних мањина. Октобра 1991., Организациони одбор за људска права (ЦДДХ) добио је задатак да размотри како с политичког тако и с правног гледишта, услове у којима би Савет Европе могао да покрене рад на заштити националних мањина, узимајући у обзир рад обављен у Конференцији о европској безбедности и сарадњи (КЕБС) и Уједињеним нацијама и размишљања у оквиру Савета Европе.

4. У мају 1992., Комитет министара наложио је ЦДДХ да испита могућност формулисања специфичних правних норми за заштиту националних мањина. У том циљу ЦДДХ је основао један комитет експерата (ДХ-МИН), од којег се по новим тезама издатим марта 1993., тражи да предложи специфичне правне стандарде у тој области, имајући у виду принцип комплементарности рада између Савета Европе и КЕБС. ЦДДХ и ДХ-МИН су узели разне текстове у обзир, посебно предлог за Европску конвенцију за заштиту националних мањина који је израдила Европска комисија за демократију путем закона (такозвана Венецијанска комисија), аустријски предлог за додатни протокол уз ЕЦХР, нацрт Додатног протокола уз ЕКП обухваћен препоруком Скупштине 1201 (1993.) и друге предлоге. Ово испитивање је кулминирало извештајем ЦДДХ-а Комитету министара 8. септембра 1993., који је обухватио разне правне норме које се могу усвојити у овој области и правне инструменте у којима могу бити утврђене. У вези с тим, ЦДДХ је констатовао да нема консензуса о тумачењу израза "националне мањине".

5. Одлучујући корак је учињен када су се шефови држава и влада земаља чланица Савета Европе састали у Бечу на самиту 8. и 9. октобра 1993. Ту је договорено да се националне мањине успостављене историјским превратима у Европи морају штитити и поштовати као допринос миру и стабилности. Посебно, шефови држава и влада одлучили су да преузму правне обавезе у погледу заштите националних мањина. Прилог II Бечке декларације наложио је Комитету министара:

- да припреми уз што мање одлагање оквирну конвенцију којом се утврђују принципи које се државе уговорнице обавезују да поштују, ради обезбеђења заштите националних мањина. Тај инструмент би био отворен за потписивање и државама нечланицама;

- да започне рад на нацрту протокола уз Европску конвенцију о људским правима у области културе путем одредби које гарантују индивидуална права, посебно припадницима националних мањина.

6. 4. новембра 1993., Комитет министара основао је ad hoc Комитет за заштиту националних мањина (ЦАХМИН). Тезе за његов рад одражавају одлуке усвојене у Бечу. Комитет састављен од експерата из држава чланица Савета Европе, почео је рад крајем јануара 1994., уз учешће представника ЦДДХ, Савета за културну сарадњу (ЦДЦЦ), Организационог одбора за средства информисања (ЦДММ) и Европске комисије за демократију путем права. Високи комесар за националне мањине КЕБС-а и Комисије Европске заједнице учествовали су као посматрачи.

7. 15. априла 1994., ЦАХМИН је поднео прелиминарни извештај Комитету министара, који је затим прослеђен Парламентарној скупштини (Доц. 7109). На 94. заседању маја 1994., Комитет министара је изразио задовољство због постигнутог напретка по тезама за рад из Бечке декларације.

8. Известан број одредаба оквирне Конвенције којима се тражи политичка арбитража као и оних одредби које се односе на надгледање

њене примене сачињен је од стране Комитета Министара (517 састанак заменика министара, 7. октобар 1994.).

9. На састанку од 10. до 14. октобра 1994., ЦАХМИН је одлучио да поднесе нацрт оквирне Конвенције Комитету министара, који је усвојио текст на 95. министарском састанку 10. новембра 1994. Оквирна Конвенција је отворена за потписивање од стране држава чланица Савета Европе дана _____.

ОПШТЕ НАПОМЕНЕ

Циљеви оквирне Конвенције

10. Оквирна конвенција је први правно обавезујући мултинационални инструмент посвећен заштити националних мањина у целини. Њен циљ је да одреди правне принципе које се државе обавезују да поштују ради обезбеђивања заштите националних мањина. Савет Европе је тиме оправоснажио позив Бечке Декларације (прилог II) да се политичка опредељења усвојена од стране Конференције о европској безбедности и сарадњи (КЕБС) преточе, у што већој мери, у законске обавезе.

Приступ и основни појмови

11. С обзиром на распон разних ситуација и проблема за решавање, изабрана је форма оквирне Конвенције која садржи одредбе углавном програмског типа, постављајући циљеве које се потписнице обавезују да остваре. Те одредбе, које се неће непосредно примењивати, остављају државама одређену меру дискреционог права у спровођењу циљева које су се обавезале да остваре омогућајући им да узму у обзир специфичне околности.

12. Треба истаћи да оквирна Конвенција не садржи дефиницију појма "националне мањине". Одлучено је да се усвоји прагматични приступ на бази признања да у овој фази није могуће доћи до дефиниције која може да добије општу подршку свих држава чланица Савета Европе.

13. Начела наведена у овој оквирној Конвенцији споводиће се путем националног законодавства и одговарајућих политика влада. То не подразумева признање колективних права. Нагласак је на заштити лица која припадају националним мањинама која могу вршити своја права појединачно или заједно с другима (види члан 3, став 2) сходно томе, оквирна Конвенција прати приступ који имају текстови које су усвојиле друге међународне организације.

Структура оквирне Конвенције

14. Сем преамбуле, оквирна Конвенција садржи оперативни део од 5 одељака.

15. Одељак I садржи одредбе које уопштено наводе неке основне принципе који могу да послуже као објашњење других суштинских одредаба оквирне Конвенције.

16. Одељак II садржи каталог одређених принципа.

17. Одељак III садржи одредбе везане за тумачење и примену оквирне Конвенције.

18. Одељак IV садржи одредбе о праћењу спровођења оквирне Конвенције.

19. Одељак V садржи завршне одредбе базиране на моделу завршних одредби за конвенције и споразуме закључене у оквиру Савета Европе.

КОМЕНТАР ОДРЕДАБА ОКВИРНЕ КОНВЕНЦИЈЕ

Преамбула

20. Преамбула излаже разлоге за израду ове оквирне Конвенције и објашњава неке основне интересе предлагача. Уводне речи већ указују да овај инструмент могу да потпишу и ратификују државе нечланице Савета Европе (види члан 27.).

21. Преамбула се позива на законит циљ Савета Европе и на један од метода за остварење тог циља: одржавање и даљу реализацију људских права и основних слобода.

22. Дат је осврт и на Бечку декларацију шефова држава и влада чланица Савета Европе, документ који је поставио темеље за ову оквирну Конвенцију (види став 5 напред). У ствари, текст преамбуле увелико је инспирисан том Декларацијом посебно њеним прилогом II. Исто важи за избор обавеза обухваћених у одељку I и II оквирне Конвенције.

23. Преамбула помиње, без искључивости, још три извора инспирације за садржину оквирне Конвенције: Европску конвенцију о заштити људских права и основних слобода (ЕЦХП) и инструменте који садрже одредбе везане за заштиту националних мањина УН и КЕБС-а.

24. Преамбула одражава бригу Савета Европе и њених држава чланица због претње опстанку националних мањина, а инспирисана је чланом 1. став 1. Декларације УН о правима припадника националних,

етничких, верских и језичких мањина (Резолуција 47/135 усвојена у Генералној скупштини 18. децембра 1992.).

25. С обзиром да је оквирна Конвенција отворена и за државе које нису чланице Савета Европе а да би се обезбедио свеобухватни приступ одлучено је да се укључе неки принципи из којих произилазе права и слободе које се већ гарантују у ЕЦХР или у пратећим протоколима (у вези с тим види члан 23 оквирне Конвенције).

26. Позивање на Конвенције и декларације УН подсећа на рад обављен на универзалном плану, на пример, Пакт о грађанским и политичким правима (члан 27) и Декларацију о правима припадника, етничких, верских и језичких мањина. Међутим, то позивање се не простире на било коју дефиницију националне мањине - евентуално садржане у тим текстовима.

27. Позивање на одговарајуће обавезе у оквиру КЕБС-а одражава жељу изражену у прилогу II Бечке декларације да Савет Европе треба да се постара да та политичка одређења преточи, у највећој могућој мери, у правне обавезе. Документ из Копенхагена је посебно дао усмерење за израду оквирне Конвенције.

28. Претпоследњи став преамбуле износи главни циљ оквирне Конвенције: обезбеђивање ефикасне заштите националних мањина и права припадника тих мањина. Такође истиче да би ефикасну заштиту требало обезбедити у оквиру владавине права, поштујући територијални интегритет и национални суверенитет држава.

29. Циљ последњег става је да укаже да одредбе ове оквирне Конвенције нису непосредно примењиве. Не баве се законом и праксом потписница у вези с пријемом међународних споразума у унутрашњи правни поредак.

ОДЕЉАК I

Члан 1.

30. Основни циљ члана 1. је да прецизира да заштита националних мањина која представља саставни део заштите људских права, не спада у домен задржаних права држава. Констатација да ова заштита "представља саставни део међународне заштите људских права" не преноси надлежност на органе успостављене од стране ЕКП при тумачењу ове оквирне Конвенције.

31. Овај члан се односи на заштиту националних мањина као таквих и на права и слободе припадника тих мањина. Та дистинкција и разлика у формулацији разјашњава да се не предвиђају колективна права националних мањина (види коментар члана 3.). Међутим, потписнице признају да заштита једне националне мањине може да се постигне путем заштите права појединаца који припадају таквој мањини.

Члан 2.

32. Овај члан одређује низ начела за примену оквирне Конвенције. Између осталог, инспирисан је Декларацијом УН о принципима међународног права у вези с пријатељским односима и сарадњом међу државама у складу с Повељом УН (Резолуција Генералне скупштине 2625 од 24. октобра 1970.). Принципи поменути у овој одредби опште су природе али имају посебан значај за област обухваћену оквирном Конвенцијом.

Члан 3.

33. Овај члан садржи два одвојена али повезана принципа утвђена у два става.

Став 1.

34. Став 1. прво гарантује сваком припаднику националне мањине слободу да буде или не буде третиран као такав. Ова одредба препушта сваком таквом лицу да одлучи да ли жели или не да се подведе под заштиту која проистиче из принципа оквирне Конвенције.

35. Овај став не подразумева право појединца да једноставно одлучи да припада некој националној мањини. Субјективни избор појединца неодвојиво је повезан са објективним критеријумима релевантним за његов идентитет.

36. Став 1. даље одређује да неће наступити негативне последице због слободног избора који гарантује или због вршења права везаних за то опредељење. Овај део одредбе има за циљ да обезбеди да се уживање права на избор не окрњи посредним путем.

Став 2.

37. Став 2. одређује да се права и слободе које произилазе из начела оквирне Конвенције могу спроводити појединачно или у заједништву с другима. Тако признање могућност заједничког вршење оних права и слобода, што се разликује од појма колективних права. Израз "други" треба да се тумачи у најширем могућем смислу и обухвата припаднике исте националне мањине, друге националне мањине или већине.

ОДЕЉАК II

Члан 4.

38. Сврха овог члана је да обезбеди примењивост принципа равноправности и недискриминације припадника националних мањина. Одредбе овог члана треба схватити у контексту ове оквирне конвенције.

Ставови 1. и 2.

39. Став 1. има класични приступ тим принципима. Став 2. подвлачи да развој пуне и ефикасне равноправности између припадника националне мањине и припадника већине може да захтева да уговорнице усвоје специјалне мере које узимају у обзир специфичне услове дотичних лица. Те мере треба да буде "адекватне" тј. у складу с принципом пропорционалности, да би се избегло кршење права других као и дискриминација против других. Тај принцип захтева, између осталог, да те мере не пређу, у времену или по обиму, оно неопходно за стварање циља потпуне и ефикасне равноправности.

40. Оквирна конвенција не обухвата посебну одредбу која се бави једнаким могућностима. Сматрало се непотребним да се оваква одредба укључи пошто је тај принцип већ садржан у ставу 2. овог члана. С обзиром на принцип недискриминације садржан у ставу 1., исто се сматрало да важи за слободу кретања.

Став 3.

41. Сврха става 3. је да разјасни да мере које се помињу у ставу 2. не треба сматрати супротним принципима равноправности и недискриминације. Његов циљ је да обезбеди припадницима мањина ефикасну равноправност са припадницима већине.

Члан 5.

42. Овај члан у суштини има за циљ да обезбеди да припадници националних мањина могу да одржавају и развијају своју културу и да очувају свој идентитет.

Став 1.

43. Став 1. садржи одредбу о стварању потребних услова у том погледу. Набраја четири основна елемента идентитета националних мањина. Ова одредба не значи да све етничке, културне, језичке или верске разлике морају да воде стварању националних мањина (вид с тим у вези

извештај са састанка експерата КЕБС-а одржаног у Женеви 1991. одељак II став 4.).

44. Позивање на "традицију" није потврда или прихватање праксе супротне националном праву или међународним нормама традиционалне праксе и даље подлежу ограничењима која поставља одржавање јавног реда.

Став 2.

45. Сврха става 2. је да заштити припаднике националних мањина од асимилације против њихове воље. Не забрањује добровљну асимилацију.

46. Став 2. не спречава потписнице да предузму мере у спровођењу опште интеграционе политике, тако потврђује значај социјалне кохезије и одражава жељу изражену у преамбули да културна разноликост буде извор и фактор не поделе већ обогаћења сваког друштва.

Члан 6.

47. Овај члан је израз бриге изложен у Прилогу III уз Бечку декларацију (Декларација и акциони план за борбу против расизма, ксенофобије, антисемитизма и нетолеранције).

Став 1.

48. Став 1. наглашава дух толеранције и међукултурног дијалога и истиче значај унапређења од стране потписница, узајамног поштовања, разумевања и сарадње међу свима који живе на њиховој територији. Области образовања, културе и медија посебно се помињу јер се сматрају нарочито релевантним за постизање тих циљева.

49. Ради јачања друштвене кохезије, циљ овог става је, између осталог, унапређење толеранције и међукултурног дијалога, уклањањем баријера међу припадницима етничких, културних, језичких и верских група путем подстицаја међукултурних организација и покрета који настоје да унапреде узајамно поштовање и разумевање и интегрисања тих лица у друштво, уз очување њиховог идентитета.

Став 2.

50. Ова одредба је инсирисана ставом 40. 2. Документа КЕБС-а из Копенхагена. Ова обавеза има за циљ заштиту свих лица која могу бити подвргнута претњама или актима дискриминације, непријатељства или насиља, без обзира на извор таквих претњи или аката.

Члан 7.

51. Сврха овог члана је да гарантује поштовање права сваког припадника националне мањине на основне слободе поменуте у њему. Те слободе су наравно универзалног карактера, тј. важе за све људе било да припадају националној мањини или не (види, на пример, одговарајуће одредбе чланова 9, 10 и 11 ЕЦХР), али су посебно релевантне за заштиту националних мањина. Из напред наведених разлога у коментару преамбуле, одлучено је да се укључе одређене одредбе које се већ јављају у ЕЦХР.

52. Ова одредба може да подразумева да потписнице имају одређене позитивне обавезе заштите поменутих слобода против насиља која не потиче од државе. Сходно ЕЦХР, могућност таквих позитивних обавеза признао је Европски суд за људска права.

53. Неке од слобода утврђене у члану 7. разрађене су у члановима 8. и 9.

Члан 8.

54. Овај члан одређује детаљнија правила за заштиту слободе вероисповести него члан 7. Комбинује неколико елемената из ставова 32.2, 32.3 и 32.6 Документа КЕБС-а из Копенхагена у једној одредби. Та слобода наравно важи за све људе, а припадници националне мањине требало би, у складу са чланом 4., такође да уживају. С обзиром на значај ове слободе у садашњем контексту сматрало се нарочито подесним да јој се посвети посебна пажња.

Члан 9.

55. Овај члан садржи детаљнија правила за заштиту слободе изражавања него члан 7.

Став 1.

56. Прва реченица овог става моделирана је по другој реченици члана 10. став 1. ЕЦХР. Иако се реченица односи тачно на слободу примања и давања информација и идеја на језику мањине, такође значи слободу примања и давања информација на језику већине или другим језицима.

57. Друга реченица овог става садржи обавезу да се обезбеди да нема дискриминације у приступу мањинама. Речи "у оквиру правних система" унете су да би се испоштовале уставне одредбе које могу да ограниче степен до којег уговорнице могу да регулишу приступ медијима.

Став 2.

58. Овај став је састављен по узору на трећу реченицу члана 10. став 1. Европске конвенције.

59. Одобрење радио и телевизијских емисија и биоскопских предузећа треба да буде недискриминаторно и засновано на објективним критеријумима. Укључивање ових захтева, који нису изричито поменути у трећој реченици члана 10. став 1. ЕЦХР, сматрано је важним за инструмент предвиђен да штити припаднике националне мањине.

60. Речи "звучни радио" који се помиње у ставу 3. овог члана не појављује се у одговарајућој реченици у члану 10. ЕКП. Употребљене су да би одсликале савремену терминологију а не да означе неку материјалну разлику у значењу у односу на члан 10. ЕКП.

Став 3.

61. Прва реченица овог става, која се бави стварањем и употребом штампаних медија, садржи једну суштински негативну обавезу, док флексибилније формулисана друга реченица наглашава позитивну обавезу у области радио и ТВ емисија (тј. додељивање фреквенција). Ова разлика одсликава релеванту несташицу расположивих фреквенција и потребу за регулативом у тој области. Није унето изричито позивање на право припадника националне мањине да тражи средства за оснивање медија, јер се то право сматра очигледним.

Став 4.

62. Овај став наглашава потребу за специјалним мерама са двоструким циљем олакшавања приступа медијима за припаднике националних мањина и унапређење толеранције и културног плурализма. Израз "адекватне мере" користи се из разлога датих у коментару на члан 4. став 2. (види став 39.) који користи исте речи. Тај став допуњује обавезу утврђену у последњој реченици члана 9. став 1. Мере предвиђене овим ставом, могле би, на пример, да се састоје од финансирања мањинских емисија или за производњу програма који се баве мањинским питањима, односно нуде дијалог међу групама или подстицање, зависно од уређивачке самосталности уредника и лица одговорних за емитовање програма да дозволе националним мањинама приступ медијима.

Члан 10.

Став 1.

63. Признавање права сваком припаднику националне мањине да користи свој матерњи језик слободно и без ометања, посебно је важно. Употреба мањинског језика представља једно од главних средстава којим та лица могу да афирмишу и очувају свој идентитет. Такође им омогућује да остваре слободу изражавања. "У јавности" значи, на пример, на јавном месту, напољу или у присуству других људи али се не тиче, ни у којим околностима, односа с јавним властима, што је предмет става 2. овог члана.

Став 2.

64. Ова одредба не обухвата све односе међу појединцима који припадају националним мањинама и јавних власти. Она досеже само до управних органа. Ипак, потоњи морају широко да се тумаче, да обухвате, на пример, омбудсмане. Признајући могуће финансијске, административне и нарочито војне области и техничке тешкоће повезане с употребом мањинског језика у односима између припадника националних мањина и органа управе, ова одредба је формулисана веома гипко остављајући потписницима велико дискреционо право.

65. Када се испуне два услова у ставу 2. уговорнице ће настојати да колико је то могуће обезбеде употребу мањинског језика у односима с органима управе. Постојање "стварне потребе" треба да оцени држава на основу објективних мотива. Иако државе уговорнице треба да уложе све напоре у спровођењу тог начела формулација указује да разни чиниоци, посебно финансијска средства колико је то могуће дотичних уговорница могу да се узму у обзир.

66. Обавезе уговорница у вези с употребом мањинског језика ни на који начин не утичу на статус званичног или званичних језика дотичне земље. Штавише, оквирна Конвенција се намерно уздржава од дефинисања "области настањених припадницима националних мањина традиционално или у знатном броју". Сматра се пожељим да се усвоји гипкија формулација која ће омогућити да се узму у обзир посебне околности сваке потписнице. Израз "настањене ... традиционално" не односе се на историјске мањине, већ само на оне који још увек живе у истом географском подручју (види такође члан 11. став 3. и члан 14. став 2.).

Став 3.

67. Овај став се заснива на одређеним одредбама садржаним у члану 5. и 6. Европске конвенције о људским правима. Он не иде даље од гаранција садржаних у тим члановима.

Члан 11.

Став 1.

68. С обзиром на практичне последице ове обавезе одредба је тако формулисана да омогући уговорницама да је примене у светлу сопствених посебних околности. На пример, потписнице могу да користе азбуку свог званичног језика за писање имена припадника националних мањина у фонетском облику. Лица која су приморана да одустану од својих оригиналних имена или чија су имена промењена силом, требало би да имају право да се на та имена врате, наравно уз изузетке у случају злоупотребе права и промене имена ради преваре. Подразумева се да ће правни системи уговорница у том погледу испоштовати међународна начела о заштити националних мањина.

Став 2.

69. Обавеза у овом ставу тиче се права појединца да приказује "на свом мањинском језику ознаке, натписе и друге информације приватног карактера у јавности". То, наравно, не искључује да се од припадника националних мањина тражи да поред тога употребљавају званичан језик, односно други мањински језик. Израз "приватног карактера" односи се на све што није званично.

Став 3.

70. Овај члан има за циљ да унапреди могућност да се локални називи, имена улица и друге топографске ознаке намењене јавности такође дају на мањинском језику. У споровођењу овог начела државе имају право да воде рачуна о посебним околностима и у оквиру својих правних система, укључујући, где је погодно, споразуме са другим државама. У области обухваћеној овом одредбом, подразумева се да потписнице немају обавезу да закључују споразуме с другим државама. И обрнуто, могућност закључивања таквих споразума се не искључује. Такође се подразумева да правно обавезујући карактер постојећих споразума остаје без последица. Ова одредба не значи никакво званично признавање локалних имена на мањинским језицима.

Члан 12.

71. Овај члан настоји да унапреди познавање културе, историје, језика и вере како националних мањина, тако и већинског становништва у међукултурној перспективи (види члан 6. став 1.). Циљ је да се створи клима толеранције и дијалога, као што се каже у преамбули оквирне Конвенције и у прилогу II Бечке декларације шефова држава и влада. Списак у другом ставу није искључив док речи "приступ уџбеницима" значе укључивање штампања уџбеника и њихову куповину у другим земљама. Обавеза стварања једнаких могућности за приступ образовању на свим нивоима припадницима националних мањина одражава настојање изражено у Бечкој декларацији.

Члан 13.

Став 1.

72. Обавеза потписница да признају право припадницима националних мањина да оснивају и управљају сопственим приватним образовним и институцијама за оспособљавање подлеже условима њиховог образовног система, посебно прописима везаним за обавезно школовање. Институције обухваћене овим ставом могу да подлежу истим облицима надзора као друге установе, посебно у погледу наставних норми. Када се потребне норме испоштују, важно је да се стечене квалификације званично

признају. Релевантно национално законодавство мора да се заснива на објективним критеријима и да је усклађено са принципом недискриминације.

Став 2.

73. Вршење права поменутих у ставу 1. не повлачи никакву финансијску обавезу за дотичну уговорницу, али исто тако не искључује могућност таквог доприноса.

Члан 14.

Став 1.

74. Обавеза признања права сваком припаднику националне мањине да учи на сопственом матерњем језику тиче се једног од главних средстава помоћу којег појединци могу да афирмишу и очувају свој идентитет. У том погледу не може бити изузетака. Без штете по принципе поменуте у ставу 2., овај став не имплицира позитивну акцију, посебно финансијског карактера, од стране државе.

Став 2.

75. Ова одредба се односи на наставу на мањинском језику. Одредба је формулисана врло флексибилно признајући могуће финансијске, административне и техничке тешкоће везане за наставу мањинских језика, или на мањинским језицима, остављајући уговорницама широко дискреционо право. Обавеза настојања да се обезбеди настава на или из матерњих језика подлеже неким условима: посебно мора да постоји "довољна тражња" од стране припадника националних мањина. Формулација "колико је то могуће" указује да таква настава зависи од расположивих средстава дотичне уговорнице.

76. Текст се намерно уздржава од дефинисања "довољне тражње", што је флексибилна формулација која омогућује уговорницама да воде рачуна о специфичним околностима својих земаља. Уговорнице имају избор начина и аранжмана за обезбеђење такве наставе узимајући у обзир њихов посебан систем образовања.

77. Алтернативе поменуте у овом ставу - "... могућности да добију наставу на мањинском језику или наставу из тог језика" - нису узајамно искључиве. Иако члан 14. став 2. не намеће обавезу државама да учине и једно и друго, њихова формулација не спречава државе уговорнице да спроведу наставу мањинског језика као и наставу на мањинском језику. Двојезична настава може да буде један од начина за постизање циља ове одредбе. Обавеза која произилази из овог става могла би да се простире и на предшколско образовање.

Став 3.

78. Могућности наставе на мањинском језику или добијање часова на том језику не угрожавају изучавање званичног језика или наставу на том језику. У ствари, познавање званичног језика јесте фактор социјалне кохезије и интеграције.

79. На државама је да разреше посебна питања ако имају више од једног званичног језика, која повлаче спровођење ове одлуке.

Члан 15.

80. Овај члан захтева од уговорница да створе неопходне услове за ефикасно учешће припадника националних мањина у културном, социјалном и економском животу и у јавним стварима, посебно онима који се њих тичу. Пре свега има за циљ да подстакне стварну равноправност између припадника националних мањина и оних који чине већину. Да би се створили неопходни услови за такво учешће припадника националних мањина, уговорнице би могле - у оквиру својих уставних система - између осталог да унапређују следеће мере:

- консултације са тим припадницима путем одговарајућих поступака а посебно у институцијама које их представљају, када уговорнице разматрају законодавне или административне мере које ће вероватно директно утицати на њих;

- укључивање тих лица у припрему, спровођење и оцену националних и регионалних планова развоја и програма који ће вероватно директно утицати на њих;

- израда студија у вези са тим лицима, ради оцене могућег утицаја пројектованих развојних активности на њих;

- ефикасно учешће припадника националних мањина у процесу одлучивања и изборним телима на националном и локалном нивоу;

- децентрализовани или локални облици владе.

Члан 16.

81. Циљ овог члана је да заштити од мера које мењају однос становништва насељен припадницима националних мањина и да ограничи права и слободу које произилазе из ове оквирне Конвенције. Примери таквих мера могу бити експроприација, протеривање и истеривање или промена административних граница ради ограничавања уживања таквих права и слобода ("страначко дељење изборних јединица").

82. Овај члан забрањује само оне мере које имају за циљ ограничавање права и слобода које произилазе из оквирне Конвенције. Сматрало се немогућим проширење забране на мере које имају за последицу ограничавање таквих права и слобода, пошто такве мере понекад

могу да буду у потпуности оправдане и легитимне. Један пример могао би да буде расељавање становништва неког села да би се изградила брана.

Члан 17.

83. Овај члан садржи две обавезе значајне за одржавање и развој културе припадника националне мањине и очување њиховог идентитета (види такође члан 5. став 1.). Први став се бави правом успостављања и одржавања слободних и мирољубивих контаката преко граница, док други став штити право учешћа у активностима невладиних организација (види такође с тим у вези одредбе о слободама окупљања и удруживања у члану 7.).

84. Одредбе овог члана у великој мери заснивају се на ставовима 32.4 и 32.6. Докумената КЕБС-а из Копенхагена. Сматрало се непотребним обухватање експлицитне одредбе о праву успостављања и одржавања контаката на територији једне државе, јер се сматрало да је адекватно покривено другим одредбама оквирне Конвенције посебно члан 7. у погледу слободе окупљања и удруживања.

Члан 18.

85. Овај члан подстиче уговорнице да закључе, поред постојећих међународних инструмената, и где специфичне околности то оправдавају, билатералне и мултилатералне споразуме за заштиту националних мањина. Он такође стимулише прекограничну сарадњу. Као што је истакнуто у Бечкој декларацији и у њеном прилогу II, такви споразуми и сарадња значајни су за унапређење толеранције, просперитета, стабилности и мира.

Став 1.

86. Билатерални и мултилатерални споразуми, како су предвиђени овим ставом, могли би, на пример, да се закључе у области културе, образовања и информисања.

Став 2.

87. Овај став истиче значај прекограничне сарадње. Размена информација и искустава међу државама је значајно средство за унапређење узајамног разумевања и поверења. Посебно, прекогранична сарадња има предност утолико што омогућује аранжмане специфично скројене према жељама и потребама дотичних лица.

Члан 19.

88. Овај члан одређује могућност ограничавања, рестрикција или дерогација. Када обавезе обухваћене овом оквирном Конвенцијом имају

еквивалент у неком другом међународном правном инструменту, посебно у ЕЦХР, дозвољене су само рестрикције, ограничења или дерогације утврђене у тим инструментима. Када обавезе утврђене у овој оквирној Конвенцији немају еквивалент у другим међународним правним инструментима, једина дозвољена ограничења, рестрикције или дерогације, су оне које су релевантне и које су обухваћене у другим правним инструментима (као што је ЕЦХР) у односу на разне обавезе.

ОДЕЉАК III

Члан 20.

89. Од припадника националних мањина се тражи да поштују национални устав и друго национално законодавство. Међутим, ово позивање на национално законодавство јасно не даје право уговорницама да игноришу одредбе оквирне Конвенције. Припадници националних мањина такође морају да поштују права других. У том погледу, могу се поменути ситуације када су припадници националних мањина у мањини, национално, али чине већину у оквиру неког подручја државе.

Члан 21.

90. Ова одредба подвлачи значај фундаменталних принципа међународног права и стимулише да заштита припадника националних мањина мора да буде у складу са тим принципима.

Члан 22.

91. Ова одредба која је базирана на члану 60. ЕЦХР утврђује један добро познати принцип. Циљ је да се обезбеди припадницима националних мањина корист од свих релевантних националних или међународних законских прописа о људским правима који су најповољнији за њих.

Члан 23.

92. Ова одредба се бави односом између оквирне Конвенције и Европске конвенције о људским правима, на коју је позивање обухваћено преамбулом. Ни под којим околностима оквирна Конвенција не може да модификује права и слободе гарантоване у Европској конвенцији о људским правима. Напротив, права и слободе уграђене у ову оквирну Конвенцију која су предмет одговарајућих одредаба у Европској конвенцији о људским правима морају се тумачити у складу с њом.

ОДЕЉАК IV

Чланови 24. - 26.

93. Да би се обезбедио надзор над применом оквирне Конвенције Комитету министара је поверен задатак праћења њеног спровођења од стране уговорница. Комитет министара ће утврдити модалитете за учешће у механизму за имплементацију уговорница које нису чланице Савета Европе.

94. Свака уговорница ће достављати Генералном секретару периодично и кад год Комитет министара то затражи информације од значаја за спровођење ове оквирне Конвенције. Генерални секретар ће доставити те информације Комитету министара. Међутим, први извештај, чији је циљ да пружи потпуне информације о законодавним и другим мерама које уговорница предузима да би реализовала обавезе утврђене у овој Конвенцији, мора се поднети у року од годину дана од ступања оквирне Конвенције на снагу у односу на дотичну уговорницу. Циљ накнадних извештаја је допуна информација обухваћених првим извештајем.

95. Да би се обезбедила ефикасност праћења спровођења Конвенције, одређује се оснивање саветодавног комитета. Задатак тог саветодавног комитета је да помогне Комитету министара кад исти оцењује адекватност мера предузетих од стране уговорница за спровођење принципа утврђених у оквирној Конвенцији.

96. Комитет министара ће утврдити, у року од годину дана од ступања на снагу ове оквирне Конвенције, састав и поступак рада саветодавног комитета. Чији ће чланови бити признати стручњаци у области заштите националних мањина.

97. Праћење спровођења ове оквирне Конвенције биће колико год је то могуће транспарентно. У том погледу било би пожељно да се предвиди објављивање извештаја и других текстова који настају из таквог праћења.

ОДЕЉАК V

98. Завршне одредбе садржане у члановима 27. - 32. заснивају се на моделу завршних одредаба за конвенције и споразуме закључене у оквиру Савета Европе. Није укључен ниједан члан о резервама; резерве су дозвољене уколико су могуће по међународном праву. Осим члана 27. и 29. чланови у овом одељку не траже посебан коментар.

Чланови 27. и 29.

99. Оквирна Конвенција је отворена за потписивање од стране држава чланица Савета Европе и на позив Комитета министара од стране других држава. Подразумева се да су "друге државе" оне државе које учествују у Конференцији о европској безбедности и сарадњи. Те одредбе

воде рачуна о Бечкој декларацији, по којој оквирна Конвенција такође треба да буде отворена за потписивање државама нечланицама (види прилог II Бечке декларације састанка на врху Савета Европе).